CONSTRÂNGERI ASUPRA OCUPĂRII NODURILOR SILABICE MARGINALE ÎN LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ

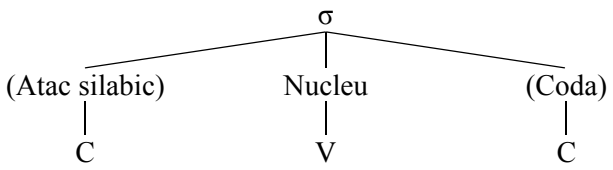
ANDREEA-ALEXANDRA LOIZO

1. INTRODUCERE

Scopul lucrării de față este de a propune un set minimal de constrângeri care, ierarhizate corespunzător, să poată explica ocurența consoanelor sub nodurile silabice marginale –atac silabic şi coda– în limba română literară.

Studierea nodurilor silabice marginale presupune, mai întâi, identificarea consoanelor şi a combinațiilor consonantice ocurente în limba română literară şi, apoi, stabilirea modului în care se face împărțirea lor în silabe[1]. Trebuie precizat că nu au fost incluse în studiu combinații care includ semiconsoane, acestea urmând a fi discutate într-o lucrare separată.

Lucrarea este realizată în cadrul *Teoriei Optimalității*[2]. Structura silabică adoptată în cadrul lucrării de față este prezentată în *Schema 1*: silaba*(σ)* domină, în mod obligatoriu, nodul nucleului, care este ocupat de o vocală, iar opțional poate domina nodurile atacului silabic şi/sau al codei, care constituie nodurile marginale ale silabei şi pot fi ocupate de consoane[3].

[1] Termenul de *combinație consonantică* este neutru şi face referire la orice înşiruire de consoane, indiferent de distribuția acestor consoane în silabe. Combinațiile de consoane care aparțin aceleiaşi silabe vor purta numele de *grupuri consonantice*.

[2] McCarthy & Prince (1993): 1–24, Prince & Smolensky (2004).

[3] Prince & Smolensky 2004: 26.

FD, XXXV, Bucureşti, 2016, p. 89–105

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

2. ABORDĂRI OPTIMALISTE ALE STRUCTURII SILABICE DIN LIMBA ROMÂNĂ

Structura silabică a limbii române literare a fost abordată în cadrul Teoriei Optimalității de către Chițoran (2001), Ene (2005) şi Loizo (2015). Dintre aceste lucrări, prima nu a oferit o ierarhizare clară a constrângerilor implicate în interpretarea fenomenelor discutate, iar celelalte două au făcut uz de un număr crescut de constrângeri.

În special în privința interpretării date de Loizo (2015), aceasta prezintă următoarele inconveniente, care se datorează în parte încercării de a interpreta un număr mare de fenomene din două limbi diferite, concomitent cu evidențierea motivelor care duc la rostiri greşite ale grupurilor consonantice greceşti de către vorbitorii nativi ai limbii române:[4]

a. Natura total diferită a constrângerilor. De exemplu, modul în care se aplică asupra unui grup consonantic următoarele constrângeri este total diferit:

(1) PCO[+FRIC]: nu sunt permise consoane consecutive [+fricativitate]
(2) *O+OB: nu sunt permise grupuri consonantice de tip /O+Ob/ sub nodul atacului silabic
(3) DMP: diferența minimă în proeminența membrilor unui grup consonantic este egală cu 4

Comparația între două consoane dintr-un grup consonantic se face în aceste cazuri ținându-se cont de aspecte diferite (constrângerea (1) evaluează trăsături, constrângerea (2), clase de consoane, iar constrângerea (3), diferența dintre două grade de proeminență.

b. Penalizările produse de unele constrângeri se suprapun în măsură prea mare, neobținându-se astfel mult dorita economie. Un astfel de exemplu oferă DMP (punctul 1, mai sus), care ar putea îngloba următoarele constrângeri:

(4) *ATAC/CCC: atacul silabic nu trebuie să fie format din trei consoane; constrângerea este generală şi priveşte toate grupurile triconsonantice
(5) *ATAC/CNSCC: atacul silabic nu trebuie să fie format din trei consoane, dintre care prima să fie o consoană non-sibilantă
(6) *CODA/CCC: coda nu trebuie să fie formată din trei consoane.

Constrângerea (1) penalizează oricum atacurile silabice şi codele formate din trei consoane, întrucât sub Scara Proeminenței propusă în lucrare, niciun grup de trei sau mai multe consoane nu poate satisface total constrângerea DMP.

[4] Conținutul constrângerilor discutate în continuare e prezentat în Loizo (2015): 173–174, iar ierarhizare lor este aplicată în Loizo (2015): 212–256.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

c. Unele constrângeri propuse sunt prea specifice şi reflectă prea puțin intuiția vorbitorului nativ (de exemplu constrângerea (2) *O+OB).

d. Evaluarea diferențiată a cuvintelor străine față de restul cuvintelor din limba română, prin constrângerea următoare:

(7) IDENT(M.A.)$_S$: segmentele din output trebuie să aibă acelaşi mod de articulare cu cele din input; aplicabilă numai în cazul cuvintelor împrumutate din limbi străine

e. Numărul crescut de constrângeri (24 în total). Ținând cont de faptul că, în cadrul *Teoriei Optimalității*, constrângerile sunt universale atât din punctul de vedere al conținutului lor, cât şi în ceea ce priveşte prezența lor în toate limbile, iar ceea ce diferențiază limbile este ierarhizarea acestor constrângeri, adoptarea unui număr foarte mare de constrângeri fiind contraindicată.

Deficiențele prezentate duc la o interpretare greoaie şi lipsită de uniformitate, justificând astfel încercarea de a aborda într-un mod diferit subiectul împărțirii în silabe în limba română literară.

3. OCUPAREA NODURILOR SILABICE MARGINALE ÎN LIMBA ROMÂNĂ LITERARĂ

Pentru relevarea posibilităților pe care limba română le oferă în privința ocupării nodurilor silabice marginale, trebuie mai întâi să identificăm inventarul de consoane şi combinații consonantice ocurente în diferite poziții din cuvânt (inițială, medială, finală) şi să stabilim împărțirea acestora în silabe.

Pentru alcătuirea inventarului expus în continuare în *Tabelul 1*, nu s-au luat în considerare combinațiile formate cu participarea unei semiconsoanei (ex. *b**i**ată*), posibilele variații de pronunțare (ex. *sa**ndv**iş* ~ *sa**nv**iş*), precum şi regionalismele (ex. *moţpan*). De asemenea, au fost excluse din discuție combinațiile ocurente exclusiv la limitele morfemelor – în cuvinte analizabile sau semianalizabile (ex. *o**ptspr**ezece*), cuvinte învechite (ex. *a dvori*) sau foarte recent introduse în limba română (ex. *software*) şi numele proprii (ex. *Iţcani*).

Tabelul 1 prezintă consoanele şi combinațiile consonantice posibile în limba română, la inițială, medială sau finală de cuvânt, însoțite de câte un exemplu, şi modul de împărțire în silabe conform regulilor prezentate în DOOM[5].

[5] DOOM 2005: LXXXIII–LXXXIX; pentru mai multe informații asupra regulilor de împărțire în silabe, vezi Loizo (2015): 108–112.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Tabelul 1
Consoane şi combinaţii consonantice ocurente în limba română literară, exemple şi împărţire în silabe[6,7]

-C-							
Tip	**Inițială**	**Medial**	**Finală**	**Tip**	**Inițială**	**Medial**	**Finală**
/O/	.O *casă*	.O *tată*	O. *cot*	**/Fns/**	.Fns *vară*	.Fns *tufă*	Fns. *şah*
/A/	.A *gem*	.A *pace*	A. *puț*	**/Fs/**	.Fs *sare*	.Fs *rază*	Fs. *moş*
/N/	.N *mamă*	.N *unu*	N. *ton*	**/L/**	.L *rață*	.L *vale*	L. *cal*
-CC-							
Tip	**Inițială**	**Medial**	**Finală**	**Tip**	**Inițială**	**Medial**	**Finală**
/O+O/	.OO *ctitor*	O.O *cuptor*	OO. *pact*	**/O+Fns/**		O.Fns *pridvor*	
/O+A/		O.A *opțional*		**/O+Fs/**	.OFs *psalm*	O.Fs *căpşună*	OFs. *pix*
/O+N/	.ON *gnostic*	O.N *tocmai*	ON. *ritm*	**/O+L/**	.OL *drag*	.OL *cuplu*	
/Fns+O/	.FnsO *ftizie*	Fns.O *ahtia*	FnsO. *raft*	**/Fns+N/**		Fns.N *tihni*	FnsN. *clovn*
/Fns+L/	.FnsL *frate*	.FnsL *covrig*		**/A+O/**		A.O *coțcar*	
/A+N/		A.N *boțman*		**/Fs+O/**	.FsO *zbor*	Fs.O *fustă*	FsO. *risk*
/Fs+Fns/	.FsFns *sfat*	Fs.Fns *izvor*		**/Fs+A/**	.FsA *scenă*	Fs.A *fascina*	
/Fs+N/	.FsN *zmeură*	Fs.N *basma*	FsN. *basm*	**/Fs+L/**	.FsL *slab*	Fs.L *mijloc*	
/N+O/		N.O *lampă*	NO. *strâmt*	**/N+Fns/**		N.Fns *branhie*	NFns. *triumf*
/N+A/		N.A *ştiință*	NA. *simț*	**/N+Fs/**		N.Fs *pânză*	NFs. *dans*
/N+N/	.NN *mnemonic*	N.N *(a) domni*	NN. *lemn*	**/N+L/**	.NL *mreană*	N.L *omletă*	
/L+O/		L.O *talpă*	LO. *cult*	**/L+Fns/**		L.Fns *arhivă*	LFns. *vârf*
/L+A/		L.A *fulger*	LA. *colț*	**/L+Fs/**		L.Fs *marjă*	LFs. *fals*
/L+N/		L.N *armură*	LN. *calm*	**/L+L/**		L.L *perlă*	

[6] Datele privind combinaţiile bi- şi tri-consonantice sunt extrase din Loizo (2015): 88–98, 108, cu unele adăugiri. De asemenea, am consultat dicţionarele DOOM (2005) şi DEX (2009).

[7] Abrevieri: V = vocală, S = semivocală/semiconsoană, L = lichidă, N = nazală, Fs = sibilantă, A = africată, Fns = fricativă non-sibilantă, O = oclusivă, C = consoană, .= tăietură silabică, □́ = vocală epentetică, < > = segment suprimat.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

(continuare tabel)

-CCC-							
Tip	**Inițială**	**Medial**	**Finală**	**Tip**	**Inițială**	**Medial**	**Finală**
/O+O+L/		O.OL *electric*		**/O+Fs+O/**		O.FsO *extaz*	OFsO. *mixt*
/O+Fs+A/		O.FsA *obscen*		**/Fs+O+N/**		FsO.N. *astmă*	FsON. *istm*
/Fs+O+L/	.FsOL *sclav*	Fs.OL *aspru*		**/Fs+Fns+L/**	.FsFnsL *sfredel*		
/N+O+O/		NO.O *simptomă*	NOO. *punct*	**/N+O+Fns/**		NO.Fns *sandviș*	NOFns. *bilingv*
/N+O+A/		NO.A *funcționa*		**/N+O+Fs/**		NO.Fs *palimpsest*	NOFs. *sfinx*
/N+O+L/		N.OL *control*		**/N+Fns+L/**		N.FnsL *umfla*	
/N+Fs+O/		N.FsO *cinste*		**/L+O+O/**		LO.O *sculpta*	LOO. *infarct*
/L+O+Fns/		LO.Fns *jertfă*		**/L+O+L/**		L.OL *surpriză*	
/L+Fs+O/		L.FsO *vârstă*	LFsO. *carst*				
-CCCC-							
Tip	**Inițială**	**Medial**	**Finală**	**Tip**	**Inițială**	**Medial**	**Finală**
/O+Fs+O+L/		O.FsOL *abstract*		**/N+O+Fs+O/**		NO.FsO *gangster*	
/N+Fs+O+L/		N.FsOL *monstru*					

În baza datelor prezentate în *Tabelul 1*, putem formula următoarele generalizări:

a. orice consoană poate constitui atacul sau coda unei silabe în toate pozițiile din cuvânt;

b. combinațiile consonantice variază în lungime de la una până la patru consoane alăturate;

c. grupurile consonantice sunt formate de maximum trei consoane grupate sub unul dintre nodurile marginale ale silabei;

d. la inițială şi finală de cuvânt, constituie grupuri consonantice toate combinațiile regăsite;

e. medial, singurele grupuri consonantice admise sunt cele formate dintr-o oclusivă sau o fricativă non-sibilantă urmată de o lichidă.

Cea din urmă generalizare a determinat cercetătorii să interpreteze grupurile consonantice din limba română cu ajutorul distanței minime în proeminență[8].

[8] Chițoran 2001: 19; Loizo 2015: 112, 114.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

4. SCARA PROEMINENȚEI

Scara Proeminenței (Sonority Scale) este utilizată adesea pentru interpretarea împărțirii combinațiilor consonantice în silabe în foarte multe limbi. În mod ideal, considerăm că există o singură Scară a Proeminenței, universală, valabilă pentru toate limbile. Încercările de a stabili o astfel de scară universală datează de mulți ani, dar aspecte precum poziția africatelor sau a sibilantelor constituie în continuare subiecte de discuție între lingvişti.

Scara pe care o propunem în cadrul prezentei lucrări ca fiind adecvată pentru interpretarea fenomenelor observate în limba română este prezentată în *Tabelul 2*.

Tabelul 2

Scara Proeminenței (propusă)

V	7
S	6
L	5
N	4
Fs	3
A	2
O/Fns	1

Față de propunerea anterioară, din Loizo (2015), scara din *Tabelul 2* prezintă două modificări[9]. În primul rând, am adăugat o treaptă intermediară între vocale şi lichide, unde am grupat semivocalele şi semiconsoanele, fapt de asemenea regăsit în numeroase alte scări cu valoare universală[10]. O eventuală diferențiere între proeminența semivocalelor şi semiconsoanelor este foarte probabilă, dar trebuie confirmată printr-un studiu dedicat combinațiilor care includ aceste sunete. Pentru scopul pe care ni l-am propus în lucrarea de față, această detaliere nu este relevantă.

În plus, am inversat ordinea dintre africate şi fricative sibilante. Noua poziție a africatelor, între oclusive şi sibilante, prezintă două avantaje: pe de o parte reflectă mai bine trăsăturile articulatorii ale acestor sunete, iar pe de altă parte este singura care poate explica împărțirea combinațiilor consonantice în silabe sub ierarhizarea constrângerilor propuse în prezenta lucrare.

Deşi existența unei scări universale este extrem de importantă pentru abordarea pentru care optează lucrarea de față, eventualele diferențe dintre scara propusă în *Tabelul 2* şi alte scări considerate universale pot fi explicate dacă luăm în considerare că limbile au posibilitatea de a opera anumite modificări în clasarea obstruentelor pe Scara Proeminenței[11].

[9] Loizo 2015: 112.
[10] Printre alții, Parker 2002: 240.
[11] Jany et al 2007: 1404.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

5. CONSTRÂNGERI ACTIVE ŞI IERARHIZARE

Dintre constrângerile de fidelitate utilizate în bibliografia de specialitate, considerăm relevante şi necesare pentru interpretarea structurii silabice din limba română literară următoarele:

(8) MAX — toate segmentele din input trebuie să fie reprezentate în output

(9) DEP — nu este permisă introducerea în output a unor segmente inexistente în input

(10) IDENT(M.A.): — segmentele din output trebuie să aibă acelaşi mod de articulare cu cele din input

Aceste constrângeri, care penalizează cele mai comune moduri de simplificare a structurii silabice (suprimarea, epenteza şi, respectiv, modificarea modului de articulare), trebuie să fie nedominate, după cum dovedeşte pronunţarea fidelă chiar şi a celor mai marcate grupuri tri-consonantice la iniţiala şi/sau finala cuvântului.

Aşadar, grupurile de la iniţiala şi finala cuvântului nu pun probleme deosebite. De asemenea, ocuparea nodurilor marginale ale silabei de către un singur element nu necesită constrângeri specifice, întrucât orice consoană poate constitui atacul sau coda unei silabe în limba română. Ceea ce rămâne de văzut este care sunt acele constrângeri care acţionează asupra nodurilor marginale complexe din interiorul cuvântului.

Deja am arătat că Scara Proeminenţei are un rol important în împărţirea combinaţiilor consonantice intervocalice în silabe. Totuşi, constrângerea DMP, prin care s-a dorit concretizarea efectului pe care scara aceasta îl are asupra structurii silabice, s-a dovedit de slabă eficienţă interpretativă, aşa cum am arătat mai devreme (capitolul 2).

Studiind fenomene legate de gradul de proeminenţă a diferitelor clase de sunete în limbi precum islandeza, feroeza, kazaha şi kirghiza, Gouskova (2002, 2004) constată ineficienţa descriptivă şi interpretativă a generalizărilor tradiţionale care decurg din Scara Proeminenţei. Autoarea se opreşte în mod special asupra *Contactului Silabic* (*Syllable Contact Law*), care exprimă preferinţa universală a limbilor pentru scăderea proeminenţei între două silabe alăturate[12]. Interpretat ca o constrângere în cadrul Teoriei Optimalităţii, Contactul Silabic penalizează structurile de două consoane heterosilabice consecutive care nu prezintă o descreştere a gradului de proeminenţă. Pentru a putea interpreta datele analizate, Gouskova propune Contactul Silabic ca fiind nu o constrângere simplă, ci o ierarhizare fixă de constrângeri, cu valoare universală, bazată pe o Scară a Proeminenţei de asemenea universală. În această abordare, diferenţele dintre limbi, sub aspectul distanţei pe care două consoane heterosilabice trebuie să o prezinte în materie de proeminenţă, este explicată prin intervenţia altor constrângeri în diferite puncte ale acestei ierarhizări fixe[13].

[12] Vennemann 1988: 40–57.
[13] Gouskova 2002: 253.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Practic, Gouskova combină o ierarhizare a constrângerilor asupra proeminenței atacului silabic cu o altă ierarhizare a constrângerilor asupra proeminenței codei, creând o ierarhizare nouă de constrângeri, care penalizează diferite grade de distanță între proeminența a două consoane alăturate care se despart în silabe diferite. Distanța între proeminența celor două sunete se calculează în baza scării universale, cu ajutorul unui tabel ca următorul:

Tabelul 3

Tabel pentru evaluarea distanței pe care o prezintă două consoane alăturate sub aspectul gradului de proeminență[14]

Descreştere ← ← ← ← ← ← ← Egalitate → → → → → → Creştere

-6	**-5**	**-4**	**-3**	**-2**	**-1**	**0**	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
VO VFns	SO SFns	LO LFns	NO NFns	FsO FsFns	AO AFns	OO OFns FnsO FnsFns	OA FnsA	OFs FnsFs	ON FnsN	OL FnsL	OS FnsS	OV FnsV
	VA	SA	LA	NA	FsA	AA	AFs	AN	AL	AS	AV	
		VFs	SFs	LFs	NFs	FsFs	FsN	FsL	FsS	FsV		
			VN	SN	LN	NN	NL	NS	NV			
				VL	SL	LL	LS	LV				
					VS	SS	SV					
						VV						

În *Tabelul 3*, semnul pozitiv semnifică o creştere în proeminență, iar cel negativ semnifică o descreştere în proeminență. Cifrele arată diferența în proeminența dintre cele două sunete evaluate.

Aşadar, *Contactul Silabic*, prin care se cere ca între două consoane alăturate heterosilabice să existe diferența maximă de proeminență, iar proeminența să fie descrescătoare, se referă, de fapt, la următoarea ierarhizare fixă şi universală a constrângerilor de structură marcată de tip *DIST, al căror domeniu de aplicare este limita dintre două silabe alăturate [σ.σ.]:

Ier. 1.[15]

*DIST[σ.σ]6>>*DIST[σ.σ]5>>*DIST[σ.σ]4>>*DIST[σ.σ]3>>*DIST[σ.σ]2>>*DIST[σ.σ]1>>*DIST[σ.σ]0>>
*DIST[σ.σ]-1>>*DIST[σ.σ]-2>>*DIST[σ.σ]-3>>*DIST[σ.σ]-4>>*DIST[σ.σ]-5>>*DIST[σ.σ]-6

Prin urmare, constrângerea superior ierarhizată *DIST[σ.σ]6 va penaliza structuri de tipul [O.V] sau [Fns.V]. De altfel, primele constrângeri din

[14] Adaptat din Gouskova 2004: 10. Varianta propusă aici s-a realizat în baza Scării Proeminenței din *Tabelul 2*. Au fost incluse vocalele pentru a evidenția mai bine structurile cele mai marcate şi cele mai nemarcate.

[15] Adaptat din Gouskova 2004: 10.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Ierarhizarea 1 arată preferința pentru ocuparea nodului atacului silabic. În mod corespunzător, ultimele constrângeri din aceeaşi ierarhizare arată preferința pentru silabe deschise. Aşadar, *Ierarhizarea 1* reuşeşte să exprime aspecte universale ale structurii silabice, înglobând în acelaşi timp alte constrângeri de structură marcată precum următoarele:

(11) ATACSILABIC nodul atacului silabic trebuie să fie ocupat
(12) *CODA nodul silabic al codei nu trebuie să fie ocupat
(13) MAXATAC: atacul silabic trebuie să conțină numărul maxim posibil de consoane

Gouskova reuşeşte prin această ierarhizare, în care intervin şi interacționează şi alte constrângeri în funcție de limba discutată, să interpreteze datele avute în vedere. Pentru limba română însă, vom propune utilizarea a încă două astfel de ierarhizări universale fixe, compuse din constrângeri de structură marcată. Şi aceste constrângeri sunt de tipul *DIST, dar domeniul lor de aplicare este dat de nodurile marginale ale silabei.

Aşadar, constrângerile acestea evaluează grupurile consonantice care ocupă nodul codei sau al atacului silabic. Evaluarea candidaților sub aspectul acestor ierarhizări se face tot cu ajutorul *Tabelului 3*, cu singura diferență că extremele (6) şi (-6) nu se aplică datorită faptului că o vocală nu poate ocupa noduri marginale ale silabei. De asemenea, am exclus din discuție pozițiile (5) şi (-5), întrucât grupurile formate cu semivocale/semiconsoane depăşesc intențiile prezentei lucrări.

Aşadar, *Ierarhizarea 2*, cea a constrângerilor privind atacul silabic, prevede că varianta optimă de grup bi-consonantic care poate ocupă nodul atacului silabic se obține dacă între cele două consoane există diferența maximă de proeminență, iar proeminența este crescătoare (4).

Ier. 2.
*DIST[ATAC]-4>>*DIST[ATAC]-3>>*DIST[ATAC]-2>>*DIST[ATAC]-1>>
*DIST[ATAC]0>>
*DIST[ATAC]1>>*DIST[ATAC]2>>*DIST[ATAC]3>>*DIST[ATAC]4

În mod analog, *Ierarhizarea 3*, a constrângerilor privind coda prevede că varianta optimă de grup bi-consonantic care poate ocupa nodul codei se obține dacă între cele două consoane există diferența maximă de proeminență, iar proeminența este descrescătoare (-4).

Ier. 3.
*DIST[CODA]4 >> *DIST[CODA]3 >> *DIST[CODA]2 >> *DIST[CODA]1 >>
*DIST[CODA]0 >>
*DIST[CODA]-1 >> *DIST[CODA]-2 >> *DIST[CODA]-3 >> *DIST[CODA]-4

Ierarhizările 2 şi *3* exprimă, pe de o parte, *Generalizarea Succesiunii în Proeminență (Sonority Sequencing Generalization)*, conform căreia „în orice silabă există un segment care constituie vârful proeminenței şi care este precedat şi/sau

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

urmat de o secvență cu valori de proeminență progresiv descrescătoare”[16], iar pe de altă parte preiau funcția constrângerii DMP, menționată mai devreme. Diferența este că aceste ierarhizări permit gradarea distanței în proeminență şi se aplică diferențiat asupra nodurilor marginale.

Merită menționat faptul că posibilitatea existenței altor ierarhizări fixe universale, în afară de cea privind Contactul Silabic, este recunoscută chiar de Gouskova, care de asemenea explică de ce nu se suprapun constrângerile privind contactul silabic, pe de o parte, şi ocuparea atacului silabic şi a codei, pe de altă parte[17].

Odată stabilit setul de constrângeri prin care se interpretează structura silabică din limba română, următorul aspect ce trebuie discutat ține de distanța sub aspectul proeminenței pe care limba o permite în cele trei cazuri discutate: sub nodul atacului silabic, sub nodul codei şi la limita silabelor (între ultimul nod al unei silabe σ_1 şi primul nod al următoarei silabe σ_2).

Dovada cea mai clară în acest sens o oferă faptul că singurele combinații bi-consonantice care formează grupuri în poziție intervocalică sunt cele de tip /O+L/ şi /Fns+L/. Acest lucru înseamnă că, sub nodul atacului silabic, distanța dintre două consoane sub aspectul gradului de proeminență trebuie să fie de minim 4, adică *Ierarhizarea 2* produce efecte vizibile şi relevante pentru selectarea candidatului optim până la nivelul *DIST[ATAC]3 inclusiv. Vom simplifica această constatare prin formularea generală *DIST[ATAC]≤3.

În căutarea unor indicii despre distanța admisă sub nodul codei, ne îndreptăm atenția, în mod obligatoriu, asupra combinațiilor tri-consonantice intervocalice. O comparație între împărțirea în silabe a combinațiilor /L+Fs+O/ şi /N+O+O/ în poziție medială evidențiază informația căutată: împărțirea în silabe a candidatului optim diferă ([L.FsO] vs. [NO.O]), fapt ce, *ceteris paribus* (candidatul alternativ încalcă oricum constrângerea *DIST[ATAC]<4), poate fi explicat doar prin distanța dintre consoanele /L+Fs/ (-2) vs. /N+O/ (-3) sub aspectul Scării Proeminenței. Aşadar, din *Tabelul 4* reiese că *Ierarhizarea 3* produce efecte vizibile şi relevante pentru selectarea candidatului optim până la nivelul *DIST[CODA]-2 inclusiv. Vom simplifica această constatare prin formularea generală *DIST[CODA]≥-2.

Tabelul 4

/L+Fs+O/: [L.FsO] vs. /N+O+O/: [NO.O] medial

/rst/	***DIST[CODA]-2**	***DIST[ATAC]≤3**	***DIST[CODA]-3**
☞ r.st		*	
rs.t	*!		
/mpt/			
☞ mp.t			*
m.pt		*!	

[16] Selkirk 1982:116.
[17] Gouskova 2004: 1, 4.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Tot din *Tabelul 4* reiese şi modul în care se intercalează *Ierarhizările 2 şi 3:*

Ier. 4.
*DIST[CODA]4 >> … >> *DIST[CODA]-2 >> *DIST[ATAC]-4 >> … >>
*DIST[ATAC]3

sau, simplificat,

*DIST[CODA]≥-2>>*DIST[ATAC]≤3

Ierarhizarea 4 este suficientă pentru selectarea candidatului optim în majoritatea cazurilor de combinaţii consonantice din limba română. La combinaţiile rămase, cum ar fi /N+O/ în poziţie intervocalică (*Tabelul 5*), diferenţa o face Contactul Silabic. Pentru interpretarea datelor pe care le discutăm în lucrarea de faţă, această categorie de constrângeri produce efecte vizibile şi relevante până la nivelul *DIST[σ.σ]-2inclusiv. Ca şi mai devreme, vom simplifica această constatare prin formularea generală *DIST[σ.σ]≥-2.

Tabelul 5

/N+O/: [N.O]

/nt/	***DIST[CODA]≥-2**	***DIST[ATAC]≤3**	***DIST[σ.σ]-2**	***DIST[σ.σ]-3**
☞ n.t				*
nt.			*!	
.nt		*!		

Tot din *Tabelul 5* reiese şi modul în care se interpătrund *Ierarhizările 4 şi 1:*

Ier. 5.
*DIST[CODA]4 >> … >> *DIST[CODA]-2 >> *DIST[ATAC]-4 >> … >>
*DIST[ATAC]3 >>*DIST[σ.σ]6 >>…>> *DIST[σ.σ]-2

sau, simplificat,

*DIST[CODA]≥-2 >> *DIST[ATAC]≤3 >> *DIST[σ.σ]≥-2

Adăugând la această ierarhizare constrângerile nedominate MAX, DEP şi IDENT[M.A.], discutate mai sus, rezultă ierarhizarea finală a constrângerilor active pentru interpretarea împărţirii combinaţiilor consonantice din limba română în silabe şi, prin urmare, a ocupări nodurilor silabice marginale de către consoane în această limbă. Ierarhizarea propusă în cadrul lucrării de faţă este următoarea:

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Ier. 6.
DEP, MAX, IDENT[M.A.]>>*DIST[CODA]4 >> … >> *DIST[CODA]-2 >>
*DIST[ATAC]-4 >> … >> *DIST[ATAC]3 >>*DIST[σ.σ]6 >> … >> *DIST[σ.σ]-2

sau, simplificat,

DEP, MAX, IDENT[M.A.]>>*DIST[CODA]≥-2 >> *DIST[ATAC]≤3 >> *DIST[σ.σ]≥-2

Fenomenele studiate în lucrarea de față nu oferă date referitoare la interferența altor constrângeri sau la ierarhizarea constrângerilor care domină sau sunt dominate de cele discutate.

6. APLICAREA IERARHIZĂRII ASUPRA COMBINAȚIILOR CONSONANTICE

În continuare, este exemplificată prin tabele reprezentative şi comentată aplicarea *Ierarhizării 6* la toate combinațiile consonantice ocurente în limba română.

Tabelul 6 este reprezentativ pentru toate combinațiile bi- şi tri- consonantice ocurente la începutul şi/sau finala cuvântului. În forma output, aceste combinații constituie grupuri consonantice. Candidații produşi de *Generator* sunt reduşi ca număr, întrucât poziția inițială/finală din cuvânt nu permite mai multe variante de împărțire în silabe. Candidații propuşi sunt excluşi de constrângerile de fidelitate. Adesea, forma selectată ca optimă încalcă numeroase constrângeri inferior ierarhizate.

Tabelul 6

/Fs+O+N/: [FsON.] la finala cuvântului

/VFsON/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vstm.				**		
Vrtm.			*!	*		
Vst<m>.		*!	*	*		
Vs.t□́m.	*!					*

Tabelul 7 este reprezentativ pentru combinațiile bi-consonantice intervocalice care se realizează ca grupuri consonantice [V.CCV] (/O+L/, /Fns+L/).

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Tabelul 7

/O+L/: [.OL] medial

/VplV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ V.plV						
Vp.lV						*!
Vpl.V				*!		*
V.<p>lV		*!	*			*
V.p□́.lV	*!					*

Tabelele 8 şi *9* sunt reprezentative pentru combinațiile bi-consonantice intervocalice care se despart în silabe diferite[VC.CV] (*Tabelul 8:* /O+O/, /O+Fns/, /O+A/, /O+Fs/, /O+N/, /Fns+O/, /Fns+N/, /A+O/, /A+N/, /Fs+O/, /Fs+Fns/, /Fs+A/, /Fs+N/, *Tabelul9:* /N+O/, /N+Fns/, /L+O/, /L+Fns/, /L+A/).

Tabelul 8

/O+O/: [O.O] medial

/VptV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vp.tV						*
V.ptV					*!	
Vpt.V				*!		*
Vf.tV			*!			*
V.<p>tV		*!	*			
V.p□́.tV	*!					

Tabelul 9

/N+O/: [N.O] medial

/VntV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vn.tV						
Vnt.V						*!
V.ntV					*!	
V.<n>tV		*!	*			
V.n□́.tV	*!					

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Tabelele 10, *11* şi *12* sunt reprezentative pentru combinațiile tri-consonantice intervocalice care se despart după prima consoană [VC.CCV] (*Tabelul 10:* /O+O+L/, /Fs+O+L/, *Tabelul 11:* /N+Fs+O/, /O+Fs+O/, /O+Fs+A/, /L+Fs+O/, *Tabelul 12:* /N+O+L/, /N+Fns+L/, /L+O+L/).

Tabelul 10

/O+O+L/: [O.OL] medial

/VktrV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vk.trV						*
V.ktrV					*!	
Vkt.rV				*!		*
Vktr.V				**!		*
V.k<t>rV		*!	*			*
V.k□́.trV	*!					

Tabelul 11

/N+Fs+O/: [N.FsO] medial

/VnstV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vn.stV					*	*
V.nstV					**!	
Vns.tV				*!		*
Vnst.V				**!		*
V.n<s>tV		*!	*			
Vn.s□́.tV	*!					

Tabelul 12

/N+O+L/: [N.OL] medial

/VntrV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vn.trV						
Vnt.rV						*!
V.ntrV					*!	
Vntr.V				*!		*
V.<n>trV		*!	*			
Vn.t□́.rV	*!					

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Tabelul 13 este reprezentativ pentru combinațiile tri-consonantice intervocalice care se despart după cea de-a doua consoană [VCC.CV] (/N+O+O/, /N+O+Fns/, /N+O+A/, /N+O+Fs/, /L+O+O/, /L+O+Fns/).

Tabelul 13

/N+O+O/: [NO.O] medial

/VmptV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vmp.tV						*
Vm.ptV					*!	
V.mptV					**!	
Vmpt.V				*!		*
V.m<p>tV		*!	*			
Vm.p□́.tV	*!					

Tabelul 14 este reprezentativ pentru combinaţiile cvadri-consonantice intervocalice care se despart după prima consoană [VC.CCCV] (/N+Fs+O+L/, /O+Fs+O+L/).

Tabelul 14

/N+Fs+O+L/: [N.FsOL] medial

/VnstrV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vn.strV					*	*
V.nstrV					**!	
Vns.trV				*!		*
Vnst.rV				**!		*
Vnstr.V				***!		*
V.<n>strV		*!	*			*
Vn.s□́.trV	*!					*

Tabelul 15 este reprezentativ pentru combinaţiile cvadri-consonantice intervocalice care se despart după cea de-a doua consoană [VCC.CCV] (/N+O+Fs+O/).

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Tabelul 15

/N+O+Fs+O/: [NO.FsO] medial[18]

/VngstV/	DEP	MAX	IDENT[M.A.]	*DIST[CODA]≥-2	*DIST[ATAC]≤3	*DIST[σ.σ]≥-2
☞ Vng.stOV					*	*
Vn.gstV					**!	
V.ngstV					***!	
Vngs.tV				*!		*
Vngst.V				**!		*
Vng.<s>tV		*!	*			*
Vng.sˊ□.tV	*!					*

7. CONCLUZII

Ierarhizarea constrângerilor adoptată în lucrarea de faţă pentru selectarea candidaţilor optimi în cazul ocupării nodurilor silabice marginale prezintă avantajul de a conţine un număr redus de constrângeri. Ierarhizările parţiale fixe privind contactul silabic, atacul silabic şi coda, deşi conţin mai multe constrângeri, au caracter uniform şi universal. Mai mult, posibilităţile pe care le oferă intercalarea acestor ierarhizări parţiale şi interferenţa altor constrângeri independente par promiţătoare pentru o interpretare uşor adaptabilă diferitelor limbi. Utilă ar fi, pe viitor, extinderea abordării din lucrarea de faţă pentru a cuprinde şi alte aspecte ce ţin de împărţirea în silabe în limba română, cum ar fi ocurenţa semiconsoanelor sub nodurile silabice marginale şi variaţiile de pronunţare.

BIBLIOGRAFIE

Chiţoran 2001 = Ioana Chiţoran, *The Phonology of Romanian: A Constraint – Based Approach*, Berlin, New York, Mouton de Gruyter.

DEX 2009 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan", *Dicţionarul explicativ al limbii române (ediţia a II-a revăzută şi adăugită)*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic Gold.

DOOM 2005 = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti", *Dicţionar ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române, ediţia a II-a revăzută şi adăugită*, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic.

Loizo 2015 = Andreea Alexandra Loizo, *Realizarea grupurilor consonantice ale limbii elene de către adulţi vorbitori nativi ai limbii române*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti.

[18] Tabel reprezentativ pentru combinaţia de tip /O+Fs+O+L/ în poziţie medială. În forma output, tăietura silabică este plasată după prima consoană [CC.CC].

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)

Mc Carthy & Prince 1993 = John Mc Carthy & Alan Prince, *Prosodic Morphology I: Constraint Interactionand Satisfaction.* Ms.
Prince&Smolensky 2004 = Alan Prince& Paul Smolensky, *OptimalityTheory: Constraint Interaction in Generative Grammar*, Malden, MA, Oxford, UK, Blackwell. [Ediție revizuită a raportului tehnic din 1993, Rutgers University Center for Cognitive Science].
Ene 2005 = M. Ene, *Silaba în limba română. O analiză din perspectiva teoriei optimalității*. Ms. Masterat Universitatea Bucureşti, Catedra de engleză.
Gouskova 2002 = Maria Gouskova, *Exceptions to sonority distance generalizations*, în Proceedings of CLS 38. Chicago, Chicago Linguistic Society, p. 253–268.
Gouskova 2004 = Maria Gouskova, *Relational hierarchies in Optimality Theory: the case of syllable contact*, în Phonology 21, Cambridge Univ Press, p. 201–250.
Vennemann 1988 = Theo Vennemann, *Preference laws for syllable structure and the explanation of sound change: With special referenceto German, Germanic, Italian, and Latin*, Berlin. Mouton de Gruyter.
Parker 2002 = Stephen Parker, *Quantifying the sonority hierarchy*, Ph.D. University of Massachusetts, Amherst.
Jany *et al.* 2007 = Carmen Jany, Matthew Gordon, Carlos Nash, NobutakaTakara, *How universal is the sonority hierarchy?: A cross-linguistic acousticstudy*, în Proceedings of The XVIth International Congress of Phonetic Sciences, p. 1401–1404.
Selkirk 1982 = Elisabeth Selkirk, *The Syllable*, în van derHulst& Smith (1982), p. 337–383.
van derHulst& Smith (1982) = Harry van der Hulst & Norval Smith (eds.), *The Structure of Phonological Representation*, Dordrecht, Foris.

CONTRAINTS ON THE ASSOCIATION OF ELEMENTS TO SYLABE MARGIN NODES IN STANDARD ROMANIAN

ABSTRACT

This article proposes a minimal set of constraints which, after being classified in an appropriate hierarchy, can account for the occurrence of consanants in sylable margin nodes – onset and coda – in standard Romanian. This classification of the constraints to select the best candidates to associate to sylable margin nodes the best candidates to associate to sylable margin nodes has the advantage of having a limited number of contraints. The fixed partial classification on sylable contact, onset and coda, although with more constraints, are uniform and universal.

BDD-A24894 © 2016 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-27 13:00:03 UTC)